

İRƏC MİRZƏ
(1874-1926)

İrəc Mirzə şair Qulam Hüseyn Mirzənin oğlu olub, Qacar şahlarının nəslindən idi. Onun poeziyası həm romantik eşq, həm də satirik mövzuları əhatə edir.

ANA ÜRƏYİ

Məşuqə aşiqə bildirdi ki,
anan mənimlə yola getmir.

Harada ki, məni görür, uzaqdan
üzünü, alnını qırışdırır.

Qəzəb dolu baxışı ilə
mənim incə ürəyimə ox sancır.

Nə qədər ki, daş qəlbli anan sağdır,
ağzımızdakı şərbət zəhərə dönər.

Nə qədər ki, sən onun ürəyini qana boyamazsan,
mən sənə yekdil və uyğun olmaram.

Mənə qovuşmaq istəyirsənsə,
gərək bu saat qorxusuz və təxirsiz

gedərək, onun dar sinəsini yarasan
və dar sinəsindən ürəyini çıxarasan.

İsti və qanlı-qanlı mənə gətirəsən,
ta ki, qəlb aynamdan pas (kəder) təmizlənə.

O ağılsız, mənfur,
azğın, ismətsiz, namussuz aşiq

şərabdan ağılı itirərək,
analıq hörmətini yaddan çıxardı.

Getdi və anasını yerə yıxdı.
Sinəsini yarıb, ürəyini çıxardı.

Anasının ürəyini əlində narınc kimi tutaraq,
məşuqəsinin mənzilinə tərəf üz tutdu.

(Yolda) qəzadan yıxılıb yerə dəydi
və azacıq ağrıdı.

Hələ də diri olan o isti ürək
o mədəniyyətsiz əlindən yerə düşdü.

Yerdən qalxan kimi onu (ürəyi)
yerdən götürməyə çalışdı.

Gördü ki, o qana bulaşmış ürəkdən
asta-asta bu səs çıxır:

Ah, oğlumun əli cızıldı!
Ax, oğlumun ayağı daşa dəydi!

ANA

Deyirlər ki, anam məni dünyaya gətirəndən
sonra
ən əvvəl mənə süd əmməyi öyrətdi.

Gecələr beşiyimin başında oyaq qalaraq,
mənə yatmağı öyrətdi.

Mənə yol getməyi öyrədənə qədər
əlimdən tutub addım-addım apardı.

Sözləri dilimə hər fəhərf qoyaraq
danışmağı öyrətdi.

Dodağıma təbəssüm qondurdu,
sanki gül qönçəsinə açılmağı öyrətdi.

Mənim vücudum onun vücudundandır.
Nə qədər ki, mən varam və o var, sevib əziz
tutacağam.

ŞƏRAB

Bir gecə İblis zahiri görkəmini qorxunc bir
şəklə salaraq,
bir cavanın çarpayısının başına getdi.

Dedi ki, mən ölüməm, əgər qurtulmaq
istəyirsənsə,
bu üç riskdən birinə getməlisən.

Ya o qoca atanı inlədə-inlədə öldür,
ya da öz bacının üz-gözünü əzişdir.

Yaxud da saf şərabdan iki-üç qədəh iç ki,
mən səni öldürmək fikrindən daşınım.

(Cavan) dedi ki, mənim atam və bacım hər
ikisi (mənə) əzizdir.
Bu iki nəfərə qarşı əsla ədəbsizlik etməmə.

Amma, bir halda ki, şərab ilə (bu) zərəri
özümdən uzaqlaşdırı bilərəm,
şərab içər və onun vasitəsi ilə (bu)
zərəre çarə edəmə.

(Cavan) iki qədəh içdi və məst olub özündən
çıxan kimi
bacısını da döydü, atasını da öldürdü.

Kaş ki, meynənin kötüyü quruya
və Tanrı bəşəriyyəti bu şərab mayəsindən hifz
edə!

EY ƏZİZ OĞUL

Ey əziz və istekli oğul,
atandan bir neçə nəsihət dinlə.

Bütün ömrün boyu yuxudan səhər tezden oyan.
Səhər vaxtlarının yuxusundan çəkin.

Əl-üzünü yumağı yaddan çıxarma.
Əlini və üzünü tərtəmiz yu.

Yumşaq və ya kobud nə geyinsən,
onun təmizliyinə çalışmalısən.

Paltar palazdan da olsa, ipəkdən də olsa,
pak və təmiz olması gözəldir.

Ədəbli və təmiz olsan,
hamının yanında əziz olarsan.

Ananla mehriban davran.
Onun xidmətində canla-başla dayan.

Atana ədəb gözü ilə bax.
Onun sözlərindən üz döndərmə.

Bu iki nəfər səndən razı olsalar,
Tanrı da səndən razı olar.

MƏZAR DAŞI ÜZƏRİNDƏ

Ey bu dünyada olan və bundan sonra
dünyaya gələcək yaxşı insanlar!

Bu torpaqda yatan mənəm.
İrəcəm, şirin sözlü İrəc.

Bura dünya eşqinin dəfn olunduğu yerdir.
Burada bir dünya eşq gizlənilib.

Dünyada mənim sənətim aşiqlik olub.
Dəfn olunduğum yer eşqin dəfn olunduğu yerdir.

Dünya malından nəyim var idisə,
eyş-işrətə, sərxoşluğa sərf olunurdu.

Kimin ki, gözəl üzü və xoş xasiyyəti var,
mənim ölüm də, dirim də ona aşiqdir.

Mən o kəsəm ki, sağ olduğum günlərdə
vaxtımı sızsiz keçirmədim.

Nə qədər ki, ruhum bədənimdə idi,
məndə sızlə görüşmək şövqü vardı.

Dünyadan köçəndən sonra
yənə də sizin yolunuzda oturdum.

Hərçənd ki, məkanım bu gün torpaqdır,
gözüm yənə də sizin arxanızca baxır.

Bir an bu məzarın başında əyləşin,
torpağıma bir qədəm qoyun.

Məni hərdən sözlə yad edin,
könlümü məzarın içində şad edin!

Fars dilindən tərcümə edən:
MƏHƏMMƏD NURİ